

RICHARD FORD

ENTRE ELLS DOS

Record dels meus pares



Empúries

narrativa

Richard Ford

Entre ells dos

Record dels meus pares

Traducció de Josefina Caball

Editorial Empúries

Barcelona

En algun moment remot de la meva infantesa, el pare torna a casa un divendres al vespre. És viatjant. Som a l'any 1951 o 1952. Va carregat de paquets voluminosos embolicats amb paper blanc, plens de gambes bullides, *tamales* i de pots d'ostres de mig litre que ha comprat a Louisiana. Les gambes i els *tamales* fume-gen, encara calents i humits, quan obre els paquets. Els llums de la nostra petita casa aparellada de Congress Street, Jackson, estan tots encesos. El pare, Parker Ford, és un home alt i ferm, de carns flàccides i d'aspecte feixuc, i somriu àmpliament, com si sabés un acudit graciós. Està molt content de ser a casa. Ensuma amb plaer. Els ulls blaus li brillen. La mare s'està dreta vora seu, alleujada perquè ha tornat. Està animada, és feliç. El pare escampa els paquets per sobre la taula metàl·lica de la cuina perquè ho vegem tot abans de menjar. La vida no podria ser més alegre. El pare és a casa altre cop.

Durant tota la setmana, nosaltres —la mare i jo— hem esperat amb il·lusió la seva arribada. «Edna, que podries...?». «Edna, que has...?». «Fill, fill, fill...». I jo soc al mig de tot. La vida normal —entre dilluns, quan

el pare se'n va, i el vespre de divendres, quan torna a casa—, la vida normal és el temps intersticial. Un temps del qual ell no cal que sàpiga res i la mare li estalvia detalls. Si ha passat res de dolent, si ella i jo ens hem barrallat (cosa sempre possible), si he tingut problemes a l'escola (cosa també possible), l'hi amagarà, ho maquillarà perquè no s'inquieti. No recordo que la mare digués mai: «Ho hauré de dir al teu pare, això». O: «Ja ho veuràs, quan torni el teu pare...». O: «Al teu pare no li agradarà gens que...». El pare deixa que la mare—tots dos ho volen així— s'encarregui del dia a dia de la setmana, inclosa la meva educació. Si no li hem d'explicar res quan torna a casa, entusiasmat i somrient amb els paquets, pot deduir que no ha passat res de dolent. Cosa que és veritat i, en aquest sentit, ja m'està bé.

La seva cara grossa, carnosa i mal·leable era propensa a somriure. La seva expressió sempre era, d'entrada, somrient. Els llavis irlandesos, llargs i prims. Els ulls, d'un blau transparent: els meus ulls. La mare es devia fixar en aquests detalls quan el va conèixer—no sé del cert on el va conèixer—. A Hot Springs o a Little Rock, en algun moment abans del 1928. S'hi devia fixar i li devia agradar. Un home disposat a ser feliç. Ella no ho havia estat mai plenament, de feliç; només una mica, amb les monges que la van instruir a la St. Anne's Academy de Forth Smith, on la seva mare l'havia col·locada per treure-se-la del damunt.

Per ser feliç, però, calia pagar un preu. La Minnie, la mare del pare, una immigrant inflexible del comtat

de Cavan, una viuda provinciana i presbiteriana, estava convençuda que la meva mare era catòlica. Per què, si no, hauria anat a aquella escola? Per a ella, catòlica volia dir «ampla» de mires, en comptes de tímida i estreta. En Parker Carrol era el petit dels seus tres fills. El benjamí. El seu marit, el pare del meu pare —L. D. Jr—, ja s'havia suïcidat. Un pagès amb aires elegants que es passejava amb un bastó decorat amb un cap daurat per un poble petit d'Arkansas. A ella li havien quedat els deutes del seu marit i l'escàndol. I es va proposar de protegir el seu petit estimat. Dels catòlics, sobretot. Si podia imposar la seva voluntat, la meva mare no tindria mai del tot el seu fill. I així va ser.

El pare no feia la impressió de ser un home «fort», ni tan sols quan era jove. Més aviat projectava una imatge agradable pel seu aire d'inexpert, per la seva tendència a passar desapercbut. A deixar-se enredar. Però no per la mare. El record que en tinc és que en companyia d'altra gent es mantenia en segon terme, però que, en canvi, quan enraonava, s'inclinava cap endavant, com si esperés sentir alguna cosa que li convenia saber. Tenia una corpulència imponent; un somriure càlid i indecís. La dona que el trobés atractiu —la meva mare— podria veure en aquells trets tímida, una fragilitat que una esposa podria treballar. Probablement no era un home que dissimulés les coses o fingís ser qui no era; no era un home tan segur de si mateix que no es deixés cuidar per ningú. Això sí, tenia mal geni; més que covar ràbia, esclatava impetuosament quan se sentia frustrat per coses que no podia fer, que no havia fet prou bé o que no sabia fer: uns senti-

ments profunds de frustració com els que, probablement, havien empès el seu pare, encara jove, a asseure's al graó del porxo i, desesperat, matar-se amb verí, una nit d'estiu de 1916 a la llum de la lluna, després d'haver perdut la granja per culpa d'unes males inversions. Però el caràcter del pare era diferent. La seva tendresa, la seva immensa afabilitat i atenció als altres i la seva inseguretats contrarestaven aquell sentiment d'impotència i obrien un espai per a una vida que la mare va saber copsar i en el qual va entrar en sentir el seu nom. Edna.

Quan el va conèixer, ella tenia disset anys. Ell en devia tenir uns vint-i-quatre; era l'«encarregat de productes frescos» de la botiga de comestibles Clarence Saunders de Hot Springs, on ella vivia amb els seus pares. Era una petita cadena de botigues que actualment ja no existeix. En tinc una fotografia: el pare, dret dins de l'establiment amb els dependents, envoltat de caixes de fusta, plenes a vessar de cebes, patates, pastanagues i pomes. És un local dels d'abans. El pare porta un davantal amb peto i mira fixament la càmera amb un lleu somriure. Duu els cabells negres ben pentinats. És força ben plantat, sembla competent, despert; un home jove que busca alguna cosa millor: fer carrera, no tan sols treballar. Són els anys vint. S'ha traslladat del camp a la ciutat, equipat amb les virtuts de pagès. Estava nerviós, quan van fer la foto? Agitat?

Tenia por de fracassar? Per què, em pregunto, se n'havia anat d'Atkins, el poblet on havia nascut? La capital dels cogombres en vinagre i anet. De tot això, no en sé res. El seu germà, l'Elmo, a qui deien «Pat»,



Parker, Hot Springs, Arkansas, 1929

per l'ascendència irlandesa, vivia a Little Rock, però aviat se'n va anar a la marina. La seva germana es va quedar al poble, amb una família que anava creixent. Quan li van fer aquesta fotografia, potser ja havia conegut la mare i se n'havia enamorat. Les dates són tan poc clares com les raons.

No gaire temps després, però, va trobar una feina millor de gerent als Liberty Stores de Little Rock, una altra cadena de botigues de comestibles. Es va fer maçó. Però, al cap de poc temps, van entrar a robar en un dels locals on treballava, el van amenaçar amb pistoles, van agafar els diners, li van clavar un cop al cap i van fugir. Després d'això, el van acomiadar i mai no li van dir exactament per què. Potser havia dit alguna cosa que no havia d'haver dit. No sé com el veien els altres. Com un taujà? Un pagerol? Un home enganxat a les faldilles de sa mare? Poc valent? Potser com un personatge al qual el gran Txèkhov atribuiria una vida interior densa, encara que no necessàriament rica. Un home jove perdut en les seves circumstàncies.

Després, una altra feina; a Hot Springs altre cop. Ara ja s'havia casat amb la mare. Començaven els anys trenta. Més endavant va venir una altra feina encara millor: venedor de midó per a roba per a una empresa de Kansas City. La Faultless Company. No sé com va aconseguir aquesta feina. L'empresa encara existeix a Kansas City. Encara avui dia hi ha fotografies del meu pare a les parets de les oficines, juntament amb les d'altres viatjants d'aquell temps. 1938. Va treballar en aquesta empresa fins que va morir.

Amb la feina li van assignar una zona —set estats

del sud— i un cotxe de l'empresa. Un senzill Ford de dues portes. Havia de «cobrir» Arkansas, Louisiana, Alabama, una part petita de Tennessee, una part de Florida, una punta de Texas i tot Mississipí. Havia d'anar a veure les empreses majoristes que subministraven productes a les botigues del sud rural. Arribava a cadascuna d'aquestes empreses i prenia nota de les comandes de midó. Només tractava amb aquest producte. Els seus clients ocupaven magatzems foscos en carrers humils, amb zones de càrrega fetes de fusta i uns despatxos diminuts i asfixiants que feien fortor de sacs de pinso. Les cadenes Piggly Wiggly, Sunflower i Schwegmann eren els clients més importants. A ell li agradaven més els clients petits, li agradava arribar als seus despatxos i aconseguir el seu objectiu. Una venda. Molts, com els de Louisiana, de l'altra banda del riu Atchafalaya, parlaven francès, cosa que complicava una mica la feina, però no la feia impossible. Ningú no li va clavar mai cap cop al cap.

Ara el pare sempre era a la carretera, i la mare senzillament l'acompanyava. Casa seva era a Little Rock: un piset de dues habitacions a Center Street. Però, de fet, vivien a la carretera. En hotels. A Memphis, al Chief Chisca i al King Cotton. A Pensacola, al San Carlos. A Birmingham, al Tutwiler. A Mobile, al Battle House. I a Nova Orleans, al Monteleone; una ciutat nova per a ells, molt diferent del que havien vist a Arkansas. Els encantava el Barri Francès: les rialles, el ball, els bars. Van conèixer un matrimoni que vivia al veïnat de Gen-

tilly. En Barner Rozier, que treballava en torres de perforació, i la Marie, la seva dona.

Una part de la feina de viatjant consistia a anar a llocs on es feien «classes de cuina», en poblacions petites. Les noies procedents de zones rurals aïllades hi anaven per aprendre a ser mestresses de casa: a cuinar, netejar, planxar i portar la casa. Aquestes classes es feien en edificis de la guàrdia nacional, gimnasos, soterranis d'esglésies, en locals socials com els clubs dels Elks. Ell i la mare treballaven com un equip, ensenyant a les noies la manera correcta de fer midó i d'utilitzar-lo. No era difícil. L'emblema de Faultless era una estrella vermella i brillant estampada sobre una capsa de cartó blanca i petita. «No cal fer-lo bullir» era l'eslògan de l'empresa. Hi havia una cançó amb aquesta frase. El pare tenia una veu de tenor passable i després d'una copa o dues cantava la cançó. Això feia riure la mare. Tots dos, que tenien poc més de vint anys i eren extremament feliços, repartien capsetes de midó de mostra i agafadors de cotó a les noies de pagès, que se sentien afalagades de rebre aquells regals en un temps en què ningú no tenia res. La Gran Depressió. Amb allò n'hi havia prou per començar i causar bona impressió quan anaven al Piggly Wiggly. Duien el seient del darrere del cotxe ple d'agafadors de cuina i de mostres.

Imagineu-vos-ho. Cal que us ho imagineu, perquè és l'única manera de fer-se'n una idea: la seva vida era això. A la carretera sense grans preocupacions. Sense fills. La família ben lluny. El pare portava un barret de feltre a l'hivern i un de palla a l'estiu. Fumava; tots dos ho feien. La cara li anava agafant un aire de madure-

sa: el llavi irlandès de sempre, la boca prima i els cabells més escassos. Anava prenent consciència de si mateix. S'anava transformant, gairebé de sobte, en l'home que arribaria a ser. Va tenir problemes amb unes dents que necessitaven un pont. Un de parcial. Feia metre vuitanta-vuit d'alçada i havia començat a augmentar de pes: feia més de cent quilos. Tenia dos vestits, un de marró i un altre de blau, i adorava la seva feina, que s'adeia molt amb el seu caràcter servicial. De si mateix deia que era «un negociant». El seu cap, un tal senyor Hoyt, li tenia confiança, com n'hi tenien tots els clients dels pobles. No guanyava gaire, menys de dos-cents al mes, amb despeses. Però tampoc no gastaven gaire. I havia trobat una cosa que sabia fer. Vendre. Caure bé als altres. Fer amics. El servei militar no seria cap problema. Li havien trobat un buf al cor i tenia els peus plans. A més, l'edat: massa jove per a la primera guerra, i massa gran si en començava una altra, com va passar finalment.

Els pares van anar coneixent més gent: a la carretera, en convencions de majoristes, on trobaven altres viatjants, o a les classes de cuina o als vestíbuls dels hotels. Al Carousel Bar de l'hotel Monteleone. Al voltant de la font dels ànecs de l'hotel Peabody de Memphis. Ed Manny. Rex Best. Dee Walker, es deien aquells homes. Eren representants de Nabisco, de General Mills i de P&G, o de la «competència», com Argo i Niagara. Hi havia un ambient de col·legues, més o menys.

Per descomptat, de llegir, res de res. No tenien televisor, només ràdio al cotxe. No tenien aire condicionat ni al cotxe ni a les habitacions. Només ventiladors de sostre i la finestra si hi havia tela mosquitera. Sí que hi

havia cinema, i a la mare li agradava, però al pare tant li feia. Sopaven en clubs, bars i establiments de vora la carretera, esmorzaven a les cafeteries dels hotels o de fora. El pare no feia cap distinció entre la conducta i la consciència. No analitzava gaire els diferents aspectes de les coses. Això contribuïa a fer un *present* que li agradava.

Per a l'empresa Faultless, ell era l'home que gastava poca gasolina i el que carregava menys despeses a l'empresa. Circulava a una velocitat constant de noranta quilòmetres per hora, la més econòmica per conduir. No tenia pressa. No volia perdre la feina quan costava tant de trobar-ne. A tot arreu anaven junts i no se separaven mai. Cada diumenge al matí, fossin on fossin —en algun hotel—, el pare redactava l'informe de despeses a l'habitació o al petit canterano del vestíbul, i amb aquella lletra diminuta i amb prou feines llegible omplia amb ploma els formularis que li donava l'empresa. Després anava fins a l'oficina de correus a peu i enviava un sobre ben gruixut a Kansas City. Correu exprés.

Sempre havien volgut tenir fills. Era el que feia tot-hom. Però de fills, no en venien. No estaven segurs de per què. Això, però, encara els va unir més: els aïllava tant del passat com del futur. Un pare suïcida i una mare irlandesa severa poden bloquejar moltes coses. A més, la meua mare no havia tingut una vida gens fàcil abans d'anar a aquell col·legi de monges. Per a ells, el *passat* no era un espai complaent. I quant al futur i a la vida íntima, l'un era per a l'altre algú *segur*. Ell tenia la seva feina i confiava en ella. Ella sabia fer núme-

ros, sabia conceptualitzar, pensar en coses que per a ell eren inconcebibles. Era animada i observadora. Si parlaven dels somnis, del que farien o del que voldrien fer més endavant, del que els semblava inabastable, del que recordaven o lamentaven, del que els feia por, del que els alegrava —i bé que en devien parlar—, no en van deixar constància, cap carta, cap diari, cap anotació al dors de les fotografies. No ho trobaven necessari.

Darrere seu, en algun lloc, hi havia, és clar, la difícil família del pare i la d'ella. La mare era menuda i bonica, de cabells negres i cos sinuós; tenia sentit de l'humor i era espavilada i xerraire, i per tot això, era difícil que l'acceptessin a Atkins, encara que ningú no ho va dir mai, això, exactament. Amb la mare del pare mantenien les distàncies, fins i tot quan anaven a veure-la i es quedaven a dormir a casa seva, aquella casa de la qual se n'havia anat l'avi d'una manera tan escandalosa, enfilada dalt d'un turó si es mirava des d'Atkins i amb vista a la carretera de sota i a la muntanya Crow. Ara, la mare del pare tenia un concepte diferent del seu fill; com si li semblés que havia agafat un aire de grandesa amb aquella dona, possiblement catòlica, amb qui s'havia casat; com si ara tingués ambicions; com si hagués conegut persones impossibles de conèixer si eres d'on era ell. De pagès. S'havien casat al jutjat, no a l'església. Tot era acceptable, però res no ho era del tot. La germana del pare se l'estimava, al seu germà, i els seus fills —una bona colla que en tenia— l'adoraven i li deien «Oncle Par'Carrol». Però la seva mare ho obser-

vava tot. Es reservava l'opinió, s'esperava, manava allà on podia manar, però no estava disposada a donar la benvinguda a la nova «filla».

La meva mare tenia altres qüestions en què pensar, tenint en compte la seva vida, controlada pels seus pares, uns aixafaterrossos de la serralada dels Ozark. La seva família vivia en un cul de món, pitjor que el camp. La zona nord d'Arkansas. Tontitown. Hiwasse. Gravette. Molt amunt. El meu pare no sabia que existís gent com aquella. La mare de la meva mare tan sols tenia catorze anys més que la seva filla i era venjativa i gelosa. S'havia divorciat del marit. Ell havia desaparegut. En Bennie Shelley, el segon marit i padrastre, ros i ben plantat, era un gigoló molt viu —xerriaire, boxador de club, ferroviari i fatxada—, però un home amb futur, a qui la mare de la meva mare, l'Essie Lucille, no tenia la intenció de deixar escapar, encara que això volgués dir enviar la seva filla alegre i riallera a un col·legi religiós a Fort Smith quan la relació amb en Bennie es va consolidar. I així ho van fer, si més no, fins que els va fer falta que la filla bonica els portés un sou a casa, moment en què la van treure del col·legi, quan ella tenia setze anys, i la van posar a treballar, massa jove, a l'estanc de l'Arlington Hotel de Hot Springs, on aleshores en Bennie s'encarregava del servei d'àpats i begudes. No oblidem que era el temps de la Gran Depressió. Havien de fer guardiola. No estaven disposats a quedar enrere.

Per a l'Edna, però, la família del meu pare devia ser una família de debò. Tant se valia si eren irlandesos, provincians, estrets de mires i plens de beateria, suspi-

càcia i misèries..., tot això era fàcil de deixar de banda. Si la mare del pare hagués estat tan sols una mica cordial, la meua mare potser n'hauria tingut prou per trobar-hi el seu lloc. Al capdavant, ella era una noia agradable. A la germana del pare li agradava, en secret. Als cosins, també. La mare et podia fer riure. Sabia coses interessants que li havien ensenyat les monges. A més, el pare l'estimava. Quin mal hi podia haver? Allò no era demanar gaire. Hauria d'haver anat més bé. Ella no era catòlica. Però no es preveia cap canvi.

Així doncs, va ser amb la família d'ella —de la mare i no la del pare—, que ells dos van crear un vincle. Ella, si més no, els coneixia. I s'avenien en certs aspectes. Bevien, il·legalment. En Bennie fumava cigars, jugava a golf, portava sabates blanques i negres, anava a caçar ànecs amb homes rics, explicava acudits, coneixia dones, fins a cert punt no s'estava de res, encara que vigilava de no estirar més el braç que la màniga. Era d'Arkansas. Tots tres ho eren. Saber quin era el teu lloc, qui estava per damunt teu i qui estava per sota, era gairebé innat. En Bennie deia a l'Essie «Senyora Shelley», perquè als hotels on treballaven, com el Huckins d'Oklahoma City, el Muehlebach de Kansas City, el Manning de Little Rock, l'Arlington, hi havia aquest protocol, fins i tot entre els casats.

Eren els pares de la mare, però no hi havia gaire diferència d'edat entre tots quatre. L'Essie era del 1895. La mare, del 1910. En Bennie i el pare estaven entremig: l'un del 1901 i l'altre del 1904. «Sortien» tots junts a Hot Springs i Little Rock. Sortien de gresca. Encara no feia ni cent anys que existia l'estat d'Arkansas,

i Little Rock era el rovell de l'ou, la capital, una ciutat menor vora un riu, sense caràcter, bulliciosa i pagada de si mateixa. Ni del sud ni de l'oest, ni tampoc de l'oest mitjà. S'assemblava més a Kansas City o Omaha que no pas a Memphis o Jackson. Hi havia tramvies, ponts nous, grans magatzems que eren propietat de jueus, restaurants, cases de joc clandestines, cinemes a Main Street, hotels nous. Alcohol, malgrat la llei seca. Hi havia vida, a Little Rock. Tots quatre s'hi havien sentit atrets, cadascun des del seu lloc anodí particular.

Què en pensava, de l'Essie i d'en Bennie, el pare, aleshores un jove marit, ben educat i una mica distant, no ho sé. Potser es va deixar arrossegar. El món li era un xic nou i sempre ho seria. No es pot negar que era estrany tenir per sogres aquelles persones: d'una banda, eren de la teva edat; de l'altra, la sensació que manaven ells. El pare els queia bé encara que no el coneixien gaire. La mare es trobava entre ell i els altres dos i suavitzava la situació. Que el pare s'hagués casat amb l'Edna, se l'hagués endut i la fes feliç era un avantatge, sobretot per a l'Essie. En els pares de l'Edna hi havia una mena de crueltat impúdica, afable i relaxada, una aura d'aquella rudesia que s'associa amb l'ambició. Eren tots uns personatges. Havien fugit amb esforç d'aquelles terres remotes, mentre que el meu pare era un viatjant d'un poble noranta quilòmetres més amunt.

I hi havia moltes més coses de les que dic. En podeu estar segurs. No seria correcte descriure'l a partir del que no sé. El meu pare. El fet que no entenguem del tot la vida dels nostres pares no determina la seva vida. Només la nostra. En tot cas, adonar-nos que no ho sa-

bem tot és una mostra de respecte, perquè els fills estrenyen l'enquadrament de tot allò de què formen part. En canvi, desconèixer la vida d'una altra persona o només poder-ne fer especulacions permet que aquesta vida sigui molt més gran del que realment va ser.

Aleshores el meu pare era gairebé, però no del tot, un home, d'alguna manera. No era un noi, però tampoc un home dret i fet. Un marit que portava un sou a casa, sens dubte; un fill, un germà, un oncle. Però entre aquells quatre, com a gendre, ocupava el quart lloc. Ell no va retrocedir fins a encaixar en un paper dins d'aquella petita jerarquia. D'això, potser n'era conscient. La seva corpulència i la seva bona educació, que feien que caigués bé a la gent, tal vegada també l'havien refrenat. Com si les bones maneres fossin un senyal de no estar preparat per a la vida. Així seria el patró amb els altres tres: ell ocuparia el quart lloc. Encara que també hauria pogut ser que, per la manera com era ell —reservat, no gaire airós, somrient, atent al que deien els altres, casat de feia poc, estimat i enamorat—, aquella fos l'època més exquisida de la seva vida.

Ser fill tardà i fill únic és un luxe, independentment de tot el que això comporta, perquè aquests dos fets et conviden a especular tot sol sobre tot el que va passar abans, sobre la llarga vida dels pares de la qual no vas formar part. Em fascina pensar en el rumb que hauria pogut agafar la seva vida i que hauria pogut impedir la meva existència: un divorci, una mort encara més pre-

matura, un distanciament. Però també una relació més estreta, més íntima, un estar junts indescriptible. Sense cap mena de dubte, hauria estat possible, ho duïen a dins. Em volien, però no em necessitaven. Junts —i potser només junts— eren complets.

Van continuar a la carretera, fent una vida com la d'abans, dels anys trenta als quaranta. Tenien poques coses: quatre mobles, la roba; no tenien cotxe. El pare es va engreixar encara més, va perdre més cabells, fumava massa i continuava sent un gran venedor. Anaven fins a Kansas City per assistir a convencions de personal comercial. Visitaven Nova Orleans sovint i pensaven que era una ciutat en la qual podrien viure. Feia la sensació de ser una ciutat oberta. El pare no enyorava Atkins, encara que sempre procurava anar a veure la seva mare quan hi era a prop. Anava a caçar amb els cosins, adorava els seus nebots. Cada vegada el respectaven més, a casa seva. Tots, tret de la seva mare, van aprendre a apreciar l'Edna, si no del tot, almenys en la mesura que els agradaven certs aspectes sorprenents de si mateixos. Ella era tan bonica, alegre i irreverent que no podien evitar d'acceptar-la, encara que fos a mitges. Només calia evitar certs temes. No era difícil. A més, ell l'estimava, i això era el que importava.

Va esclatar la guerra. El germà del pare hi va anar, i també dos nebots. Ell tenia el buf cardíac i no hi va anar. Devia fer una sensació estranya que la vida continués amb normalitat mentre a l'estranger es lliuraven uns combats terribles. Potser li va saber greu, al pare, perdre l'oportunitat de tornar canviat. Qui sap si li va pas-

sar pel cap alguna idea abstracta, que no va formular mai —sense potser ser-ne conscient— i que el feia veure's a si mateix d'una manera diferent. Com algú menys capaç. O com algú afortunat. O totes dues coses.

Quines eren les frustracions dels pares? Quins eren els desitjos no expressats de la mare? Què es deien al cotxe mentre recorrien tots aquells quilòmetres tots sols? Ell havia complert trenta-sis anys i ella trenta-un. A hores d'ara ell ja devia ser un home dret i fet, d'alguna manera. Un adult. Un viatjant casat. Exercia una influència en poques persones, a banda de la seva dona i dels seus clients; encara que influir en les persones no formava part del que la vida significava per a ells. Va «evolucionar», ell? Va arribar a sentir-se més segur? Aquell deixar-se portar per la vida els començava a semblar rutinari? La seva vida havia adquirit una nova dimensió que abans no hi era? Si no n'hi havia cap, això és dolent?

És revelador —encara que potser només per a un mateix— pensar en les persones en funció d'allò que els hauria convingut més. L'escriptor al qual hauria valgut més ser advocat; el soldat a qui hauria valgut més ser capellà; el capellà a qui hauria valgut més ser qual-sevol altra cosa. El meu pare podria haver venut algun altre producte. Cotxes. Hauria pogut treballar en una ferreteria. Possiblement hauria pogut fer de pagès amb el seu pare, si n'hagués tingut. Però crec que probablement no se n'hauria sortit tan bé com a Faultless. No tenia habilitats notables, a banda d'un bon caràcter. Fer de viatjant comercial era perfecte. Per comprendre com era, només calia veure la seva feina: la manera com s'hi

va adaptar i com li agradava. Uns reptes més grans potser només haurien servit perquè se sentís frustrat i infeliç. Si tenia uns altres somnis, ningú no m'ho va dir mai. Semblava que aquell era el seu lloc i que així ho veia ell. Si tenia una imatge de si mateix, una perspectiva pròpia, era aquesta. Es deixava guiar pel costum, i també per la mare. Dir això no li fa cap injustícia.

Però llavors, l'estiu de 1943, la mare va quedar embassada, cosa que va sorprendre tothom. I tot va canviar.

Veure la pròpia vinguda al món com una cosa que té avantatges i inconvenients no ha de ser, per força, dolent. Els meus pares probablement havien arribat a la conclusió, al cap de quinze anys, que no tindrien fills. En aquest sentit, devien haver experimentat sentiments complexos que possiblement no van arribar a expressar mai: sobre el fet de continuar vivint de la mateixa manera; una vida prou bona. Sobre establir-se en algun lloc, ells dos sols. Nova Orleans. El temps que passaven junts era molt valuós. Era la vida que coneixien. El pare tenia la sensació que tenia alguna cosa per transmetre i que, sense cap fill, no transmetria mai? Que potser el pare, la mare o tots dos pensaven que el pare no viuria gaire temps pel problema del cor i que, per tant, una criatura era una dificultat innecessària? Tot això era possible.

Com he dit, ells, de cara enfora, volien tenir criatures. Tot i que el fet que ara realment esperessin un fill devia ser inquietant. Ell faria trenta-vuit anys i no era

un home fort. Ella en tenia trenta-tres. El cap de Kansas City, el senyor Hoyt, que tenia fills, va dir al pare: «Parker, ara ha de triar un lloc per viure. No pot viure només a la carretera. Busqui un punt que quedi al centre de la seva zona. Així podrà ser més a casa». Potser els pares ja buscaven aquest lloc, de totes maneres.

Tanmateix, si alguna vegada hagués hagut de canviar de feina —treballar en una ferreteria de Little Rock, d'encarregat de verdures altre cop o tornar a Atkins—, aquest hauria estat el moment de fer-ho. Havien deixat enrere la Gran Depressió. Encara hi havia guerra, però s'acabaria. Possiblement vindrien temps millors. Però no vaig sentir dir mai que hagués tingut intencions de canviar. La feina de viatjant era massa bona. I ell era massa bo per a aquella feina. En comptes de canviar, buscarien un lloc per viure al centre de la zona de vendes, tal com li havien suggerit. Després de tants anys, s'havia acabat passar tantes hores junts a la carretera.

Cal dir que no eren persones que rumiessin gaire abans de prendre decisions. Tenir criteri en moltes coses no era tan important per a ells, perquè mai no n'havien tingut gaire. Trobar un lloc al món per viure no era una qüestió espiritual, sinó pràctica. La família del pare eren immigrants i ell es guanyava la vida fent de viatjant. La família de la mare eren itinerants originals d'una zona rural remota. Ells dos havien conservat el pis de Center Street, però no hi dormien gairebé mai. A penes sabien què volia dir establir-se en un lloc. Per a ells no devia ser gaire important decidir on tindrien la criatura. A mi.

Primer van pensar en Nova Orleans, una ciutat que els agradava. No era al centre de la zona del pare, però semblava que s'hi podia viure bé. En Barney Rozier i la Marie vivien a Gentilly, un barri residencial, en una casa estucada de quatre habitacions, de coberta plana i de color d'aiguamarina, i amb un jardí diminut. Allò ho coneixien, però ho van descartar. Jackson, Mississipí, era una mica més amunt. Hi coneixien dues persones, encara que no gaire. Els devia semblar menys exòtic, més normal, i ho era. La ciutat estava situada al centre de la zona de vendes del pare: Alabama, nord de Louisiana, sud d'Arkansas. A més, Jackson era més a prop de Little Rock i, fins a cert punt, s'hi assemblava. Una petita capital del sud. Poder triar els devia ser gratificant. Adults, per fi. Serien prou lluny de tothom; de la família d'ell i de la d'ella. Ni l'un ni l'altra tenien necessitat de gaires persones. La sensació de no estar integrats no els era més aliena que la sensació d'estar-ne.

Així doncs, van llogar la meitat d'una casa aparellada, amb quatre habitacions incloent-hi la cambra de bany, situada a la part més antiga del centre de la ciutat. North Congress Street, el carrer que baixava de l'edifici del capitolí. El lloguer de l'apartament donava dret a compra. Més amunt del carrer hi havia velles mansions on legisladors i músics de hillbilly llogaven habitacions i on es podia comprar el dinar o el sopar. La mare no era bona cuinera i estaven acostumats a menjar a fora. Hi havia un petit jardí al davant i un altre al darrere, un garatge, veïns, algunes cases més antigues amb velles viudes que t'espiaven des del darrere de portes mosquiteres. En aquell temps ja es comença-

ven a transformar aquelles cases en apartaments. Era un habitatge transitori. Era per on es començava si es venia d'un altre lloc.

Vaig néixer l'hivern de 1944, pel febrer, a l'Hospital Baptista, a les dues de la matinada. No sé si s'estimaven més que fos un nen o una nena. Però van estar molt contents —això deien— de tenir-me, d'haver optat per viure a Jackson i de la manera com els havia canviat la vida. No sé si el pare va ser-hi el dia que vaig néixer. Era dimecres. Devia ser a la carretera. En aquell temps la gent no solia presenciar els parts. La mare de la mare va baixar de Little Rock. De la família del pare no es va presentar ningú.

Com s'espavilarien, ara que havien passat d'un futur indefinit, sense exigències, a tenir un nen, un futur molt definit? Ara ella seria el que no havia estat mai: una dona casada que s'estava a casa tota sola amb una criatura. Una mare. Devia pensar que tenia aptituds per ser-ho. Era la classe de vida més habitual. Fins aleshores, les coses havien anat bé i aquesta situació també li devia semblar bona —tret de les noves absències del pare.

Per a ell, també devia ser diferent. No hi havia una única manera d'exercir la paternitat —encara que ell no hauria sabut dir-ho amb aquestes paraules—. No li devia fer gràcia no tenir-la al costat, quan ella sempre l'havia acompanyat: tenir-la al cotxe amb ell, escoltar-la quan parlava, gaudir d'ella, menjar amb ella, dormir amb ella, deixar-se guiar pel que a ella li agradava, el que pensava i volia. Només veure-la. La trobaria a faltar, aquella vida. Ella era liberal. Ell no ho era tant.



Edna, Richard i Parker, Jackson, Mississipi, 1946